

El darrer llaüt del Delta



BALTASAR CASANOVA I GINER

Capítol X

Lo Rets

L'hivern era mal temps per al llaüt, se sentia innecessari, vell i ple de ferides. Varat sobre la terra crostuda de la platgeta del Való, les juntes esdevenien ferides que calia tapar amb estopa. I com més vell se feia, més amples i més profundes eren les ferides. I com més amples i més profundes les sullaques, més estopa calia introduir, i més dolor. I el dolor el portava al naixement riu amunt, a les terres d'aigües verdes i grogues on conflueixen Ebre i Segre, quan encara era fusta blanca de llaüt xumant saba.

I en arribar el torn al quitrà bullint, sofria, com cada hivern, la metamorfosi de la fusta de llaüt en llaüt. I sofria l'eclosió silenciosament, comprensivament, com quelcom d'inevitable, però sofria.

La soledat l'envoltava tot l'hivern, vora el riu però tan lluny de l'aigua!

De vegades, quan el sol testimonial de l'hivern començava a evaporar la rosada de la nit de les seues quadernes envellides, de vegades alguns gossos li feien companyia, de dos en dos, de tres en tres, perseguint la utopia en forma d'olor excitant, aroma afrodisíac

dispersat per alguna gossa en zel, ... Altres vegades eren gossets menuts, gossos tauers, que s'apropaven a la vora del riu a satisfer l'instint de caça de pèl, a la recerca de taus desorientats car d'altra manera seria difícil de caçar-los.

Solament lo Rets anava sol. Era un altre solitari com ell.

Algunes migdiades, aleatòriament, venia calmós, com aliè, i se li ajeia al costat donant-li furtives i calmoses mirades de reüll com volen dir que mentre ell sigués viu mai no estaria sol.

Algú pensarà que atribuir estes qualitats a un gos és massa, però lo Rets no era un gos com els altres, no, era una mena de gos amb esperit de gat, un gos que tenia molt clara la seua filosofia de la llibertat.



Era el gos de les Quatre Carreteres. No l'havia conegut ningú com a cadell, va aparèixer de sobte, gos adult, al forn de la Flor, i es va fer l'amo del centre del poble.

Experimentava el plaer més gran ajaint-se al centre geomètric de les Quatre Carreteres, el punt de més trànsit del poble. Val a dir que en aquells temps el trànsit era molt esquifit, més que res bicicletes, de tant en tant una moto i encara més de tant en tant, un cotxe asmàtic dins d'un núvol de pols.

Sempre s'ajeia amb la mateixa posició, el musell senyalant entre el quiosc de Gustavo i el Forn de la Flor; la cua, carretera avall. I allí dormia, o feia que dormia.

Qui podia passar, passava; qui no podia, se feia un fart de tocar el clàxon esvalotant tot el veïnat. Alguns dels qui passaven amb bicicleta o amb moto, tot passant, provaven de donar-li una patada. Més d'un se'n penedia quan feia cap a terra. Per molt empenyada que s'aixequés la víctima, ell mai no fugia amb presses, com si sabés que la víctima no estava per a correddisses, ans per a condolir-se de les ferides enfarinades amb el soldó del carrer. Lo Rets semblava llavors una mescla entre Jacques Tati i Grouxo Marx, una barreja de marxista-tatià amb petites gotes de senequisme.

Dèiem que s'ajeia al mig geomètric de les Quatre Carreteres amb el morro en una direcció no massa determinada entre el quiosc de Gustavo i el Forn de la Flor i la cua carrer avall, i a fer veure que dormia, perquè amb l'ull dret, a cua d'ull, com aquell que no vol la cosa, vigilava la carnisseria de la Càquera.

Cada vegada que algú entrava a comprar, el cos deixava l'abotargament i tensava imperceptiblement tots els músculs. Quan veia sortir de la carnisseria el paquet de carn embolicat amb paper d'estrassa no el perdia de vista.

Discretament, mirant a un altre costat però sense perdre de vista el paquet, se posava a caminar en direcció al forn, arribava a l'altura del quiosc i, peresosament, iniciava una diagonal en la direcció del paquet de carn.

Si el paquet quedava un moment sol, i solt, mentre l'amo, l'amo del paquet, se preparava la bicicleta, s'arrambava sense fer-se de notar, tot envoltat d'un hàlit d'innocència. Amb els llavis passava rasant el paquet i quasi sempre algun tros de carn li feia cap a la boca. No parava, continuava caminant distant, marxista referencial, tatià absolut, i es feia fonedís per la cantonada de Morales o per l'entrador de Tures.

Ho tenia més fàcil quan del paquet de carn en caïa un tros, llavors s'apropava discret, abaixava imperceptiblement el cap, li passava pel damunt i el tros de carn desapareixia.

Alguna vegada algú va cridar :

- Este gos porta un tros de carn a la boca!.

Generalment no se'l creïa ningú, com un gos havia de portar un tros de carn a la boca si les persones quasi no es podien permetre el luxe de menjar-ne. N'hi ha que veuen visions!

Lo Rets se'l mirava de reüll, el delator, i seguia impassible, de vegades girava una mica el coll, a l'estil de Jacques Tati en el paper de Monsieur Hulot, i seguia la maniobra de dissimulació, com si res no anés per a n'ell.

Un cop la víctima havia marxat, tornava a prendre possessió de les Quatre Carreteres. Art gran el seu, excel·lent flat que, quan anava a caçar la becacina, esdevenia tot un espectacle.

Jordi, el qui es pensava que era l'amo, tenia bona punteria. Cada tir era una becacina. Lo Rets corria amb el cap a l'aire i a l'instant ja tenia la peça localitzada, llavors acotava el cap, posava el musell a terra com si busqués flats enganxats als rostolls, se posava la becacina a la boca i per a empassar-se-la aixecava el cap com si busqués nous flats a l'aire ... i becacina cap a dins. Les primeres eren sempre per a ell. Quan ja estava fart, per a l'amo, o per a qui es creïa que era l'amo.

Era tot un espectacle veure'l caçar.

Era un gos amb filosofia de vagabund, i de la mateixa manera que va entrar a la geografia de la vida de les Quatre Carreteres en va sortir. Un dia, sense avisar, va deixar un buit. Els qui passaven habitualment per les Quatre Carreteres el van trobar a faltar. Gironi, que encara va coix de la caiguda que es va trobar intentant pegar-li una patada, cada vegada que passa mira i remira per a poder-li pegar si més no un crit al que creu que li dones dret les ferides. Els qui deixaven les bicicletes repenjades al pal de la llum mentre s'entretenien fullejant els TBOs al quiosc quan Gustavo es distreia un moment, no tenen ningú a qui maldar, ja no els pixa ningú les bicicletes.

Els clients de La Càquera compren tranquils i arriben a casa amb el pes de carn que correspon.

Tot està tranquil, normal, però un tros, per menut que sigui, un tros de les Quatre Carreteres ara cavalca estels fugaços pels espais infinits, a la recerca de la llibertat.

De vegades se li endevina la forma, sempre ajaguda, cavalcant estels i meteorits; me va semblar veure'l sobre el cometa Haley, juraria que era ell, lo Rets, genet de l'espai.

I sé que quan la seua òrbita coincideix amb la nostra i veu dibuixar-se al pati de l'ecomuseu la forma presonera del San Francisco, n'estic segur, li dedica un somriure mig blau, mig verd.